

ARIANY

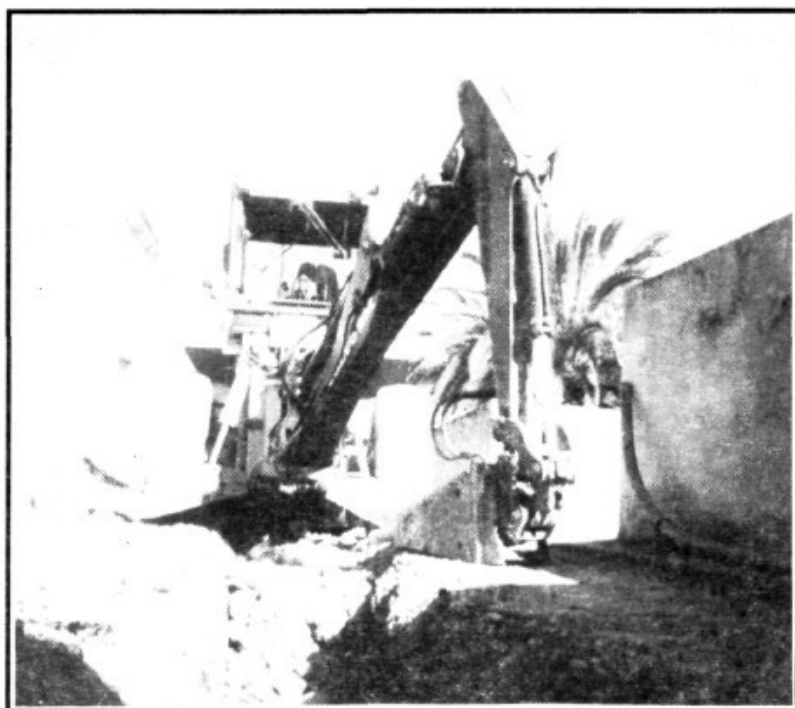
**100 ANYS
DE
MIRO**
ILLES BALEARS

Revista de l'Associació
Cultural Ariany.

Setembre - Octubre 1993.

N. 187 PVP: 300 ptes.

**Ja s'ha
començat sa
tercera fase
de
canalització
de ses aigües.**

**Entrevista a n'es
col.laboradors
d'Ariany de Sa
Germandat de Donants
de Sang.**

**Ha sortit al carrer la darrera
novel.la de Guillem Frontera,
titulada "Un cor massa
madur".**

**El proper número, especial XXV anys de "Sa Fulleta",
amb interessants col.laboracions.**

Dia 6 de setembre ens va deixar en Gabriel Sancho Pomar (Banyeta), tenia 37 anys i era fadrí.

Dia 13 de setembre ens va deixar l'amo en Gabriel Genovard Ferrer (Corona), tenia 86 anys i era viudo.

Dia 6 d'octubre ens va deixar l'amo en Miquel Ribot Frontera (Massanet), tenia 97 anys i era viudo.

Dia 21 d'octubre ens va deixar madò Maria Cànaves Mestre (Tubeta), tenia 84 anys i era fadrina.

Descansin en pau.

ARIANY
Revista Local Independent
Plaça de sa Creu, 2
07529 Ariany
Telèf.: 56 12 87
D.L.: PM 207-1971

Edita:
Associació Cultural Ariany
Grup de Redacció:
Gabriel Frontera Mestre
Jaume Taberner Ribot
Catalina Pont Julià
Tomeu Bauçà Frontera
Margalida Taberner Ribot
Joan Molines Julià

Dibuixos:
Jaume Capó Sansó
Imprimeix:
Apòstol y Civilizador

Els articles, cartes i comunicats publicats en aquesta revista sols expresen l'opinió dels seus autors.

Dia 29 d'octubre va néixer en Miquel Angel Ribot Mestre, fill d'Antoni i de na Maria. Enhorabona als pares!

Pluviòmetre

Setembre
Dia 4 4 l.
" 9 2 l.
" 19 5 l.
" 23 31 l.
" 24 9 l.
Total 51 l.
Octubre
Dia 2 5 l.
" 8 31 l.
" 19 5 l.
" 20 4 l.
" 21 9 l.
" 22 7 l.
" 23 4 l.
" 26 17 l.
" 27 2 l.
" 28 30 l.
Total 114 l.

Nota: les persones que estiguin interessades en que es publiqui alguna fotografia, a n'aquest apartat l'han de fer arribar a la redacció de la revista. El grup de redacció no es compromet anar a cercar-les, per tant no mos responsabilitzam dels possibles descuits.

CANÇONS DEDICADES A
N'ES MEU COSÍ; EN
SEBASTIÀ DE SA
FIGUERETA.

Sebastià vaig estar content,
quan me vares convidar,
i ara davant tota la gent,
les gràcies te vull donar,
avui t'he vingut a brufar,
com tu ara estàs veient,
i perquè estiguis més content,
es teu germà Gabriel un parell de
cançons te llegirà.

Es molts d'anys te vull donar,
perquè sino faltaria,
Déu te don salut i vida,
i en es cent anys puguis arribar,
i tots es que aquí ara hi ha,
poguem contemplar en Sebastià,
amb so coneixement ben clar,
així com el veim cada dia.

Que molts d'anys puguis complir,
fent sa cara de jovenet,
no ets calvo i camines ben dret,
d'això tú pots presumir.

Vuitanta anys vares complir,
Sebastià ara fa un parell de dies,
i avui ses penes i alegries,
també sa volen unir,
perquè Déu ho vol així,
i d'ell no en podem fugir,
i hem de seguir ses seves profecies.

Ets un cosí acabat,
i tens moltes condicions,
jo et fas aquestes cançons,
perquè t'ho tens ben guanyat,
sempre has estat educat,
amb molt bones relacions,
jo crec que amb ses teves oracions,
ja tindràs el cel guanyat.

Ara et faig sa darrera,
més no te vull insistir,
pensa que tens un cosí,
que ho és en Joan Frontera,
que també és de raça teva,
i per tots desitja un bon fi.

A aquest apartat de la Fulleta he procurat adequar els temes de costums populars a les dates en que apareixien; i com que ja som dins el mes de Novembre trob que estaria bé parlar un poc d'allò que no fossen matances o tafones, temes que ja hem tocat altres vegades, i dedicar quatre paraules a un altre que també hi escau: Els morts.

Ja sé que és un poc mal d'emprendre, però si ens agrada recordar costums perduts i històries ja oblidades no el podem deixar passar per alt ja que també la seva celebració comporta usos i actituds ben populars.

El costum de dedicar un dia del calendari a recordar tots els difunts és ben antiga ferm. Ja ho feien les civilitzacions antigues; romans i grecs tenien també dies concrets on recordaven els seus parents difunts i també coneixien les visites als cementeris.

Idò heu de saber que els cementeris tal i com les coneixem avui en dia, o sia, en recintes tancats a les afores dels pobles, acondicionats i beneïts per tal d'enterrar-hi

la gent, són cosa relativament moderna. Un temps, i desde els començaments del Cristianisme, els morts s'enterraven dins les esglésies. Es feia bé a un fossar general o bé a les capelles si el temple era gran.

Hi havia gent, sobretot, la gent rica i poderosa que deixava ben clar al seus testaments que volien esser enterrades a tal o qual capella, ja que ells eren qui havien aportat diners per a la seva construcció o manteniment, o també perque sentien especial devoció al sant o imatge a la que estava dedicada. No oblideu tampoc que els gremis d'artesans i oficis disposaven en propietat de la capella del seu patró o patrona i naturalment del fossar o lloc d'enterrament que hi havia en ella. I així trobam que hi havia nobles que volien esser enterrats a la Seu o als grans convents ciutadans: Sant Francesc, Sant Domingo, etc, i menestrals que ho feien per desig o perque les corresponia, a la capella o altar del seu gremi d'ofici. No hi havia altra manera d'enterrar, si bé a aquells morts que l'Església els negava l'enterrament en terra sagrada, els duïen a un camp apartat dedicat a aquest menester.

Tots heu vist al trispol de les esglésies parroquials antigues les lloses funeràries que tapen aquelles tombes i fossars; són ben coneixedors encara a moltes d'elles els escuts que duen gravats damunt i que corresponen als llinatges familiars de famílies nobles o als distintius d'oficis i gremis. Aquesta forma d'enterrar es va perllongar durant segles.

Però el Rei Carles III d'Espanya va voler aturar allò i va dictar ordres ben clares devers l'any 1770: eren tan antihigèniques aquelles pràctiques d'enterrament que disposà que s'adaptassin troços de terra propietat dels municipis, a una distància prudencial del pobles i ciutats, que fossen consagrats i declarats terra sagrada, s'hi construís una capella o oratori i que allà sense excusa s'hi enterràs a la gent.

Hi ha historiadors mallorquins que contenen que quan enterraven a dins els temples era tal l'olor que a voltes si respirava, que els fidels que assistien a les celebracions solien dur a les mans un mocador banyat

de perfum per tapar-se el nas de tant en tant per no sentir tant la pudor que sortia de lloses i tombes mal tancades o plenes de encletxes.

La del Rei era una sàvia disposició, però la gent avesada a

tants d'anys de fossars parroquials no ho va prendre bé, i de cap manera volien esser enterrats a "... dins un sementer", com algun erudit va dir. I burlaven l'ordre com porien.

Hi va arribar a haver a Ciutat famílies botifarres que a l'hora de deixar el difunt ho feien segons les lleis o sia, al cementeri, però llavors de nit i d'amagat el s'enduïen a enterrar dins les seves capelles de sempre on hi tenien els avantpassats.

Això va durar fins que el 1823 el Rei Ferran VII se posà fort i s'acabaren aquells embuis i mangarrufes. A partir de llavors ja mai més s'obriren les tombes parroquials. Els ajuntaments bastiren els seus cementeris, que són el que poc més poc manco hem conegut nosaltres.

Ja veis que el no voler cumplir les lleis ja vé d'enfora; i n'hi havia que ni de morts i tot.

Un poc de tot

S'han acabat les festes, les vacances, els banys a la mar o a la piscina i en les primeres brúskes, començam un nou curs, per uns escolar, per altres de feina i per altres polític.

Les notícies que aparèixen a n'aquesta secció, són per tots els gusts i moltes d'elles tenen que veure amb aquest inici d'activitats, però altres, tenen un caire més bé de curiositat, referint-se a fets o persones relacionades amb el nostre poble i com no! també hi trobareu un bon grapat de notícies relacionades amb el Pla de Mallorca, en el qual, Ariany està integrat.

EL PLA, COMARCA D'ACCIÓ ESPECIAL

I ja que hi són, començarem per algunes notícies ralacionades amb la Mancomunitat del Pla.

D'aquests dos mesos, destacaria l'abundant informació que ha sortit a la premsa damunt la sollicitud per part del Pla de Mallorca al Ministeri d'Administracions Públiques, perquè la nostra comarca fos declarada d'Acció Especial.

En principi, el nostre batle, president de la Mancomunitat del

Pla, havia tengut una sèrie de reunions amb Salvador Cànoves, president de la Mancomunitat del Raiguer, per presentar la sollicitud junts ja que així tendrien més força i semblava que així es faria, de fet, anaren a Madrid, juntament am el President del CIM Joan Verger, per entrevistar-se amb el Director general del Ministeri, Pedro Eusebio i al mateix temps parlar de les possibles ajudes a les dues comarques, però sorprenentment i sense gaire explicacions, en una sessió extraordinària del Pla, es va decidir per 11 vots a favor, 2 en contra i una abstenció, presentar la petició al CIM perquè després la transmetés al Ministeri d'Administracions Públiques, separatament del Raiguer.

Vist desde fora, sembla esser que hauria sigut millor fer una força conjunta, però dins política hi ha tantes mogudes i tants d'interessos, que una persona arriba a no saber lo que ha de pensar; lo que és cert i segur és que el Pla va presentar la sollicitud per separat del Raiguer.

Pareix esser, que les especta-

tives de que ens concedesquin les ajudes, són bastant positives i suposarien uns ingressos durant quatre anys del voltant de 500 milions de M. que es destinarien a corregir les deficiències d'infraestructura i a equiparar el grau de qualitat de vida a les demés zones d'Espanya.

Concretament es destinarien i de manera especial a la canalització de les aigües, tema estrella d'inversions a n'aquests darrers anys i que encara no està acabat en la seva totalitat.

Una altra inversió a realitzar, consistiria en la recuperació, restauració o acondicionament de camins i carreteres.

En definitiva, lo que es vol intentar, és millorar el nivell de vida del Pla, que s'està degradant a marxes forçades, ja sia per l'envelliment progressiu, o perquè els joves, que no volen sentir parlar de "fer feina a n'es camp", s'en van a Palma o a la vorera de mar a treballar.

Esperem que hi hagi sort, que el Ministeri d'Administració ens pugui fer arribar aquesta ajuda i així entre un poc d'aquí un poc d'allà i molta feina i voluntat nostra, feim anar aquesta comarca endavant.

Joan Verger.

Antoni Pascual.

Salvador Cànoves.

Un poc de tot

NETEJA DE TORRENTS

Que lo de la brutor als torrents és una "brutor", ningú ho dubta i que quan venen les torrentades tothom ja espera inundacions, també es veritat, però ja ho sabeu "Mos ne recordam de Sta. Bàrbara quan trona" i llavors ja no té remei; però enguany, sembla que la Mancomunitat s'hi ha posat en temps i ha sollicitat o pensa sollicitar a totes les Administracions corresponents que mantenguin nets i sense romaguers els torrents i síquies del Pla en la finalitat de que quan venguin les primeres tormentes no passin desgràcies.

El principal problema, és que el tema no correspon tan sols a una Administració ja que per exemple els torrents corren a càrrec del Govern i les síquies, tenen una competència d'àmbit municipal per lo que suposa un necessària col·laboració entre diverses administracions.

No sé si arribarem a temps o no però almanco s'haurà intentat.

DEFENSEM EL PLA

El passat 9 d'Octubre, es va celebrar a Llubí un acte que baix el lema "Defensem el Pla" i presidit per un mural que representava el "Guernica" d'En Picasso, com a símbol de la lluita contra la intolerància, va reunir a més de dues mil persones en un ambient a on es mesclaven les protestes (Aigüa de Sa Marineta, urbanització de Cala Petita, incineradora de Son Nuviet a Petra, etc. etc.) amb la música folklòrica i el rock.

Entre actuació i actuació, s'anaven llegint manifestos, essent l'acte central, un discurs de l'escriptor Gabriel Janer Manila, referint-se a la "Rondalla d'En Gosti Lladre", comparant l'ofuscació d'un personatge de la rondalla, en la que sentim els pobladors de Pla quan veim que ens volen prendre els recursos que encara conservam, per donar-

los a altres que les han desapropiats.

L'escriptor va tancar el seu discurs amb uns versos de Maria Antònia Salvà, remarcant la necessitat de no malgastar l'aigüa i animant a tota la gent de la "Part Forana" a lluitar en totes les forces.

LA 3ª EDAT A SA DRAGONERA

Com s'ho passen aquests de sa 3ª edat!!!

Aquest és un comentari molt extès pel poble i la veritat, és que fan un poc d'enveja ja que quan no tenen excursió, tenen viatge i quan no, dinar o sopar i "si això és guerra...." però s'ho mereixen i més! ja han fet feina a bastament.

Idò bé al passat 21 de setembre, els majors de 70 anys, varen fer una excursió pagada per l'Ajuntament a "Sa Dragonera".

Varen venir entusiasmats, ja que a part de menjar una paella, com no havien menjat mai! les varen dur a enrevoltar l'illa en barca i això ja va esser lo mai vist.

Per els més jovenets, o sia, pels majors de 65 anys la varen repetir el dia primer d'octubre però no va haver-hi tanta sort ja que va fer mal temps i no varen poder embarcar per anar a Sa Dragonera i varen haver de quedar a terra però així i tot, també tot foren alabances.

Un comentari generalitzat, fou lo important que és el nostre batle ja que per lo vist l'illa depèn directament d'ell i l'empleat que hi ha allà el té en gran estima.

CENTRE UNIVERSITARI ARIANY

Així com ho llegiu i heu quedat sorpresos, vaig quedar jo de sorprès el dia que vaig veure publicat a la premsa que s'inauguraven les activitats al "Centre Universitari Ariany".

He de confessar, que desconeixia l'existència d'aquest centre,

que per descomptat no està a Ariany i el meu coret d'arianyer se va omplir de goig al pensar que algú hagués agafat el nom del nostre poble per lligar-lo a un centre qualificat d'estudis.

Em vaig posar a fer investigacions i el resultat ha sigut que és un centre que fa prop de 25 anys que funciona, promogut i baix la direcció espiritual de l'Opus Dei, però obert a tota persona encara que no sia de l'Opus i que té per finalitat millorar la seva vida tant d'estudis com de treball tant en l'aspecte humà com espiritual.

La formació d'aquest centre, segons D.Bernat Oliver, responsable del mateix i que em va atendre en tota classe d'atencions, és variadíssima començant per una biblioteca a on universitaris t'ajuden a resoldre els problemes que puguis tenir en estudis, fins a una sèrie d'activitats com cursets de català, guitarra, etc. tertulies amb destacades personalitats i moltes altres activitats que es va comprometre a exposar en un article que ens entregà per propers números.

Vaig demanar a D.Bernat el perquè del nom d'Ariany i no m'ho va saber dir en certesa, encara que li sembla una decisió de caire molt humà i que tractarà d'investigar per poder-ho donar-nos-lo a conèixer.

Des d'aquí, tan sols el desig de que les seves finalitats es compleixin i les gràcies per emprar el nom d'Ariany per una finalitat tan noble com és la formació de persones.

EN PERE RIERA A LA RADIO

Si durant el passat mes d'Octubre heu tengut ocasió d'escoltar a la FM, Radio Balear, els diumenges de 8'15 a 9 del matí, haureu tengut una agradable sorpresa ja que a n'aquestes hores, un paísà nostre, En Pere Riera, diu una missa oficiada al Convent de Sta.Magdalena de Palma

Un poc de tot

EDUCACIÓ DE PERSONES ADULTES

promoguda pels Missioners del Sagrat Cor i les monges canongeses de Sant Agustí, dirigida als malalts de tota Mallorca.

Si no heu tengut ocasió, no us preocupeu ja que segurament el proper mes de Gener, tendreu ocasió de tornar-lo escoltar i comprovar el carisma que té En Pere, molt jove encara, però ja amb una gran experiència i dons per poder comunicar a n'aquesta gent tan necessitada d'estímul i bones paraules.

NOU CURS ESCOLAR

Com deia al començament, estan a principis de curs i per tant, les escoles ja han començat.

A Ariany, com sabeu, es pot cursar tot l'EGB, fins l'octau.

El número d'alumnes matriculats és de 56, distribuïts de la següent manera:

Educació Infantil:

- De 3 anys n'hi ha 5
- De 4 anys, n'hi ha 7
- De 5 anys, n'hi ha 1

Educació Primària:

- De Primer n'hi ha 2
- De Segon, n'hi ha 2
- De Tercer, n'hi ha 6
- De Quart, n'hi ha 5

E.G.B.:

- De Cinquè, n'hi ha 10
- De Sisè, n'hi ha 6
- De Setè, n'hi ha 8
- I de Vuitè, n'hi ha 4.

Els mestres, són Maria Fornès Rosselló, que s'encarrega de l'educació infantil i té els infants de 3, 4 i 5 anys, amb un total de 13.

N'Antònia Ramis Amorós, s'encarrega dels tres primers cursos d'educació primària i en té 10.

En Jaume Oliver Bauzá, és l'encarregat dels cursos quart i cinquè amb uns total de 15 alumnes.

I ja per acabar, l'encarregat dels tres darrers cursos, és En Pere Vich Salom amb un total de 18 alumnes.

El professor d'Educació Física és En Gabriel Crespí Perelló.

I si ha començat "s'escola" pels infants, també ha començat pels majors.

La Mancomunitat del Pla, ha organitzat, un any més, l'educació per adults, consistent amb una oferta educativa que va des de l'alfabetització, al Graduat Escolar, la Formació Professional amb cursets d'Administratiu, Auxiliar de clínica, cuina, Anglès, Alemany, Mecanografia, Informàtica, Història, Cuina, Tall i confecció, Ceràmica, etc.. amb una paraula, en las facilitats que donen, ja que no costa ni un duro, qui no estudia, és perquè no vol.

Però a dir veritat, la resposta arianyera, ha sigut sorprenent ja que a hores d'escriure aquesta informació, hi havia 175 inscrits per realitzar diversos cursets distribuïts de la següent manera:

- Anglès, 25
- Alemany, 23
- Català, 2
- Informàtica, 10
- Cuina, 20
- Auxiliar de Clínica, 15
- Tall i Confecció, 10
- Ceràmica, 14
- Macramé, 18
- Punt Mallorquí, 18
- Jardí d'Infància, 3
- Monitor de Temps Lliure, 4
- Electricitat, 8
- Administratiu, 4

S'ha de dir que hi ha gent, que fa un parell de cursets, o sia, que no són 175 persones diferents que estudien, però així i tot, és molt agradable veure aquesta animació i aquestes ganes d'aprendre que hi ha al nostre poble i que indubtablement, ajudarà a elevar el nivell cultural d'Ariany.

Els horaris dels cursets, van de les 5 a les 10 de la nit i s'imparteixen alguns a Ariany i altres a algun altra poble de la Mancomunitat ja que si no hi ha la gent suficient, s'han de juntar uns quants pobles.

I ja per acabar, fer saber que tot és gratuït, subvencionat pel Ministeri d'Educació i Ciència, la Conselleria de Cultura, el INEM i la Mancomunitat del Pla.

NOVEL·LA D'EN GUILLEM FRONTERA

El passat 27 d'Octubre, es va presentar a Palma, l'última novel·la del nostre paísà Guillem Frontera amb el títol "Una cor massa madur".

Segons les notes aparegudes a tota la premsa, es tracta d'una obra pròpia de la maduresa a la que ha arribat En Guillem.

El poeta Bartomeu Fiol, que va fer la presentació del llibre, va significar que és una obra de "bona criança, lucidesa piadosa i de llenguatge normal", en la qual el protagonista, ja madur, torna a Mallorca i es troba amb la dona de la qual havia estat enamorat a la seva joventut, fet que romp la placidesa a la qual havia arribat.

Encara es complica més, quan apareix la filla de la seva enamorada que provoca en el protagonista una ruptura de tots els seus projectes ja que lo que somniava, era viure tranquil i tenir una maduresa sense turbulències, pulcre i assossegada, però les circumstàncies ho fan impossible. Segons En Guillem, es volia instal·lar en el confort de no creure en res, de matar les passions, però la realitat li fa prendre decisions no cerques.

Un crític, ha definit l'obra com "Una història d'amor i desamor intimista i de profunda reflexió existencial que abordada desde la serenitat que otorga la maduresa, aboca inevitablement cap a l'hivern de la vida."

Veient l'acollida que ha tengut aquesta novel·la, per altra part molt esperada ja que cal recordar que desde 1984 en què aparegué "Una dolça tardor", no n'havia escrita altra, no dubt de l'èxit que tindrà i això és el que desitjam des d'aquestes pàgines.

Guillem Frontera

I ja que hi són, recordaré que aquesta és la setèima novella d'En Guillem. Les anteriors, amb una de les quals va aconseguir el "Premi Ciutat de Palma", són:

- Els Carnissers, Premi Ciutat de Palma (1968).
- Cada dia que calles. (1969)
- Rera els turons del record. (1970)
- Tirannosaurus. (1977)
- La ruta dels cangurs (1979)
- Una dolça tardor. (1984)

EL PLA, COMARCA D'ACCIÓ ESPECIAL

Parlava, al començament d'aquesta secció, de les grans possibilitats de que "El Pla", fos considerada comarca d'acció especial. Idò bé, a l'hora de

tancar aquesta "Fulleta" i com a darrera informació, el passat 25 d'Octubre, el CIM en sessió extraordinària i per unanimitat de

Pobles que formen la Mancomunitat Pla de Mallorca.

tots els seus membres, va aprovar el programa d'acció especial per les comarques del Pla i del Raiguer de Mallorca.

Aquest programa, haurà d'ésser ratificat pel Ministeri d'Administracions Públiques i suposarà unes inversions de 2.026 milions de M. que s'hauran de destinar a la millora de les infraestructures dels pobles de les dues Mancomunitats. Aquestes inversions, es duran a terme a partir de 1994 fins a 1997.

Les ajudes per la mancomunitat del Pla, es repartiran de la següent manera:

- Durant l'any 1994, 526 milions.
- L'any 1995, 367 milions.
- L'any 1996, 312 milions.
- I l'any 1997, 225 milions.

El Ministeri d'Administracions Públiques, aportarà 859 milions, el CIM, 494 milions i els Ajuntaments 76 milions.

Pel que respecta al nostre poble, aquests quatre anys i per aquest concepte, rebrà 32.565.000 de M. que per cert, som el poble que en rebem menys.

CAP AL XXV ANIVERSARI

I per aquesta vegada, ja acabam. El proper número, serà especial ja que farà 25 anys que aquesta Fulleta surt, recordau, 1 de Gener de 1969.

Per aquest motiu, estam preparant un número extraordinari al qual intentarem hi col·laborin tots aquells que han escrits poc o molt al llarg de tots aquests anys, endemés de gent relacionada amb Ariany o que tenguin alguna cosa per contar-nos del nostre poble.

També animam a tots els que vulgueu a que ens escrigueu quatre paraules a fi de fer un número extraordinari en tots els setets.

Esperam ajuda i preparau.vos a rebre una Fulleta que passarà a la història.

Biel Tovell

villancets

El dibuixant manacorí, Martí Busquets, guanyador, unes quantes vegades, de concursos de cartells, va crear com a símbol dels villancets de Porto Cristo 1993, un banderí d'àngels cantors, per la qual cosa el Patronat del Concurs vol expressar-li el seu agraïment. Aquest primer esdeveniment és com el pregó d'aquestes festes nadalenques que són els diversos actes del XXII Concurs de Villancets de Porto Cristo 1993.

Fases eliminatories: els divendres 26 de novembre, 3 i 10 de desembre.

Gran final: divendres 17 de desembre.

Entrega de premis: dimecres 22 de desembre.

Sempre a les vuit del vespre a la parròquia de Ntra. Sra. del Carme.

Un jurat format per especialistes del cant otorgarà premis i trofeus per més d'un milió de pessetes.

Una vegada més, el Concurs alegrarà les vetlades de desembre a Porto Cristo, gràcies a les subvencions del Govern, del Consell, de l'Ajuntament, de l'Associació de veïns i la participació d'entitats privades, comerços i

particulars, i la col·laboració de "Sa Nostra" i la "Banca March".

Ben prest es publicaran les bases, similars a les de l'any passat. Però ja poden començar a treballar tots els qui vulguin participar en aquest Concurs obert a tothom qui no sia professional.

Viatge a Santiago

El passat 9 d'octubre una trentena d'arianyers varen anar de viatge a Santiago de Compostela, hi varen estar 4 dies, de passada anaren a Portugal, lloc a on es poden comprar moltes coses a bon preu.

Segons les impressions captades a n'es que hi anaren, so varen passar de lo millor.

A Santiago de Compostela assistiren a sa "missa del peregrino" i poderen contemplar l'espectacle del "botafumeiro".

El més destacable és que tots varen tornar a Ariany i en ganes de tornar partir.

Siquies

Fa unes quantes setmanes que s'ha començat sa tercera fase de canalització de ses aigües, aquesta ja és sa darrera i comprèn tots es carrers que encara no hi han fet ses síquies, s'ha de recordar que aquestes obres, el Consorci d'aigües des Pla les va adjudicar a l'empresa Codagua i aquesta les ha subcontractades a l'empresa Fonthisa.

Idò ja tornam tenir part d'es poble amb sos carrers enlaire, esperem que sigui per poc temps.

"LA BALEAR" és en part nostra i pateix a Cuba

- ☐ L'hospital infantil "LA BALEAR" fou fundat per mallorquins l'any 1927 a l'Havana, Cuba.
- ☐ Avui necessiten medicines perquè no sofreixin dolor mils de nins.
- ☐ Anau a la farmàcia de més a prop i hi veureu exposada la llista de medicaments específics que necessiten per salvar-se.

NO HO DEIXEU PER A MÉS TARD !!

Creu Roja Espanyola

El meu recordatori personal

-9-

El passat 27 de setembre morí a Ciutat Na Dolors Guilabert Barceló, aquella que tantes vegades vengué a Ariany i que tots vosaltres coneixieu i estimaveu.

Quan ja fa més de deu anys jo vaig començar a venir per Ariany no m'esperava mai que amb el temps arribaria a estimar tant aquest poble i els amics que aquí hi tenc. Quan vaig començar a venir ja m'acompanyava Na Dolors.

A Ariany vaig descobrir el tresor de l'amor per la Cultura Popular i de la millor manera que es pot fer: a través de persones que he estimat i estimaré mentre visqui. En aquest descobriment, en aquest amor, també m'acompanyava Na Dolors.

Els meus amics eren els

seus. Els meus delits també, i vaig compartir amb ella aquí, a Ariany, els millors moments que aquells deu anys joves i plens de projectes em depararen trescant i gaudint darrera balls, cançons, tonades i, sobre tot, persones, gent i amics. En aquesta alegria sempre m'acompanyà Na Dolors.

Vivències que ara sense ella sols puc recordar i guardar com un gelós tresorer. M'hauré d'avesar a que a partir d'ara a tota feina nova, a tot projecte il·lusionat, a tot ball o alegria, sia a Ariany o a qualsevol altre banda, no hi hagi Na Dolors, però vos asseguro que a totes aquestes coses, a totes aquestes bandes, sempre, sempre, m'acompanyarà Na Dolors.

Xisco Vallcaneras.

Nota: el grup de redacció d'aquesta revista, es vol afegir a n'aquest petit homenatge a Na Dolors, qui no va veure Na Dolors alguna vegada?, i sempre amb aquella simpatia que la caracteritzava.

Ara més que mai té sentit aquella cançó que diu: "Trobarem a faltar el teu somriure..."

Recordant al Pare Tugores

Nota: Deix publicar a n'aquesta revista una carta del qui ara fa un any que ens va deixar, P. Jaume Tugores, TOR; carta no contestada per raons del meu accident de salut. En ella, es veu el seu interès per Ariany i la seva tranquil·litat davant la mort. Bons exemples del P. Tugores, e.p.d.

Antoni Rubí, Pvre.

Artà, 23 de maig de 1992
Rev. D. Antoni Rubí Ribot, Pre.

Distinguit i benivolgut amic, Pau i Bé:

D'aquesta vegada, no pas! M'ho he dit aquest matí, quan he llegit (a la revista ARIANY) el preciós article que vostè ens ha regalat i les estupendes contestes que ha donat als dos entrevistadors. "D'aquesta vegada no pas". I em referia, és clar, al ja vell desig de posar-li unes lletres de cordial salutació. A vostè i a la seva benamada germana Magdalena. De tots dos guard el millor dels records. Vostè i ella sempre em tractaren beníssim, sobretot durant aquells anys de viure al meu poble.

D'altra banda, vull manifestar-li, estimat Don Toni, que m'he alegrat moltíssim quan he observat que, amb 85 anys damunt l'esquena, té encara una memòria prodigiosa i un bell escriure.

Ha contat beníssim lo de Pasqua de fa 50 anys, i ha estat encertadíssim amb les respostes donades durant l'entrevista. Tot li sia enhorabona, estimat D. Toni! I que Jesús i Maria li

conservin el cap tan clar, i la vida i l'enteniment!

Ja sé, ja, que fa uns anys que no he anat a veure'ls ni a vostè ni a na Magdalena. I en tenc ganes ferm! Però, arribat a aquest convent fa quatre anys i mig, arribat fet "un pedaç brut" (en quant a salut física i anímica), he hagut d'anar moltíssim de metges. Ahir mateix vaig sortir de la Clínica Rotger, on hi he estat dos dies més per qüestions de proves, anàlisis, etc. I, d'altra banda, he hagut d'atendre a algunes obligacions (poques) que encara m'acompanyaven. Però l'inconvenient més greu que tenc per anar a Santa Margalida és en sentit doble: a) no hi ha correu Artà - Santa Margalida; b) no tenc cotxe, ni gros ni petit.

Voldria, idò, que vostè compregués per què no he anat a visitar-lo.

Encara no em poren tenir com a caldera vella, però és ben cert que sempre tenc "o bony o forat". Havia d'estar només uns quants mesos a Artà, però ja fa quatre anys i mig que hi som. De totes maneres, resti ben clar, estimat D. Toni, que estic tranquil i serè, perquè em sent totalment en mans de Déu i baix de la protecció dolcíssima de Maria Santíssima. Com St. Pau, puc repetir, i repetesc: "Sé de qui m'he fiat".

Repetesc mon sincer agraïment pel bé immens que vostè va fer al poble d'Ariany, a la meua família i a aquest frare. Ni ho puc oblidar, ni ho vull oblidar.

Oremus ad invicem. Una abraçada cordial. Afm. i vell amic,

J. Tugores, TOR

Entrevista a ... n'en Llorenç i na Francisca

Col·laboradors de sa Germandat de Donants de Sang

En Llorenç i na Francisca són es col·laboradors de Sa Germandat de Donants de Sang de Mallorca, d'Ariany, fa uns 17 ò 18 anys que ho són, podríem dir que són ets representants de sa Germandat a Ariany, per saber unes quantes coses damunt aquesta institució, a ells ens hem dirigit, i les hem fet unes quantes preguntes.

Què és Sa Germandat de Donants de Sang de Mallorca?

Sa Germandat és una cosa que s'havia de fer perquè sa comprava sang i llavonces es venia, i passava que quan se n'havia de menester no n'hi havia, se va fer per regular es que donaven i es que rebien sang, per tenir més seguretat, per tenir sempre sa sang que s'havia de menester.

Era una cosa molt necessària per coordinar totes se entrades i sortides de sang.

Pensau que avui en dia, amb sa nova medecina se fan moltes d'operacions i es necessita molta de sang i si no hi hagués un organisme que ho coordinàs tot no aniria bé, ja que cada persona té el seu propi grup sanguini i si no hi hagués una institució que controlàs tot això, difícilment es sabria a on anar a cercar sang del grup que es necessita.

Actualment, només n'hi ha una, però abans no ni havia dues?

Sí, abans hi havia sa Creu Roja i sa Seguretat Social, hi havia 2 equips, dues furgonetes,... ses despeses eren dobles, tot era per duplicat i només per un fi, ja que si sa Seguretat Social necessitava sang anava a sa Creu Roja i ni donaven i viceversa.

Sempre hem sentit dir que sa sang no té preu, que és una cosa que no es pot comprar.

Això és vera, sa sang no té preu, ja que és una cosa que no es pot fabricar, i si tengués preu seria molt elevat, pensau que ets costs per conservar una bossa de sang pugen a 13.000 ptes, només es

conservar-la, figurau-vos si també s'hagués de pagar sa matèria prima.

Actualment, quants de donants hi ha?

Ara s'acosten a n'es 30.000, es de sa Seguretat Social, perquè es que abans en donaven a sa Creu Roja encara no hi estan contabilitzats, i és ben bo de fer que n'hi hagués 10 ó 12 mil.

Balears som sa quinta comunitat Autònoma d'Espanya en donants de Sang.

Balears, és autosuficient?

Es autosuficient en condicions normals, si hi hagués per exemple un accident d'avió que 200 persones haguessin de menester sang al mateix temps no bastaria, però com que hi ha contactes amb totes ses associacions de donants de sang d'Espanya tot d'una n'enviarien.

Quin procés segueix sa sang abans de posar-la a una altra persona?

Bé, a sa sang no la posen així com la treven, d'ella s'en treven una sèrie de

derivats com poden ser ses hemoglobulines, es plasma i altres coses. A qualcú només li posen ets hematies, a altres ses plaquetes, això dependeix de sa malaltia que tenguin.

A Ariany, quants de donants hi ha?

Actualment n'hi ha uns 160, però dins aquests hi estan inclos es donants que per un motiu o s'altre ja no en donen, hi ha uns donants actius i uns donants passius.

Cada vegada que vénen a treurer-ne quantes d'extraccions fan a Ariany?

Entre 25 i 30, això dependeix molt de si es dia que vénen hi ha un funeral, o si hi ha alguna excursió, etc.

Aquest número, trobau que són molts o pocs?

Per un poble com Ariany està més o manco bé, lo que passa que a Ariany hi ha molts pocs homes, per exemple si fan 25 extraccions, 18 són dones i 7 ò 8 són homes, no sé si ses dones són més valentes que ets homes, o que deu passar.

Aquest número està estancat, puja o davalla?

Aquest número davalla, perquè de cada vegada hi ha més baixes per edat i menys altes, de nous n'hi ha 1 ò 2 cada vegada que vénen i baixes n'hi ha més.

Què hi ha més gent jove o vella?

Hi ha més gent vella, de joves en comencen molt pocs, s'hauria de motivar més a n'es joves.

En canvi es vells quan arriben a n'es 65 anys les sap molt de greu no poder-ne donar més.

Què dirieu a n'es joves perquè s'animassin un poc més?

"A Ariany hi ha més dones que homes que són donants, no sabem si deu ésser perquè elles són més valentes"

Que venguessin i perdessin sa por, que això no és res i que pensin que són es que probablement hauran de menester sang es dia de demà, ja que o bé les hauran d'operar o per culpa d'algun accident,...

Aquesta por, és per contreure malalties, per es mal, o per què?

Bé això de contreure alguna malaltia com es SIDA és impossible, tot lo que empleen és estèril i només ho

empleen una vegada, o sia que ses agulles quan l'han emplaçada un pic ja se tira, de contreure malalties no n'han de tenir gens de por.

Por a n'es mal, tampoc es excusa,

"Diríem a n'es joves que no tinguin por i que es facin donants, ja que ells a lo millor un dia hauran de menester sang"

perque es mal només és una punyideta i ja està

Endemés cada vegada que treven sang a una persona l'hi envien uns anàlisis ben complets i totalment gratuïts, que si això ho haguessin de pagar costaria uns doblers.

Quines condicions són necessaries per ésser donant de sang?

Ésser major de 18 anys i menor de 65, no n'hi ha pus. Llavors si han pres certs medicament han d'esperar una temporada, o si t'han operant fa poc temps també.

Cada quin temps vénen a Ariany?

Solen venir dues vegades amb s'any, ara vendran dia 4 de desembre.

Una persona cada quin temps en pot donar?

Cada 2 mesos, però si n'està 3 millor, en condicions normals és cada 3 mesos.

Cada vegada, quina quantitat en treven?

Això dependeix d'una sèrie de coses, per exemple es pes, ara posen una bossa de 350 gr. i ells ja veuen si la poren treure plena o deixar-la mig buida.

Si ara un donant d'Ariany, es dia que vénen no en pot donar, o no hi

"Ses úniques condicions per ésser donant són , ésser major de 18 anys i menor de 65"

pot anar, com ho ha de fer?

Pot anar a sa Creu Roja o a Son Dureta, o si sap que sa unitat mòvil és a un poble veinat pot anar a donar-ne allà, metres faci es temps prudencial que no n'hagi donada.

Esperem que amb aquesta xerrada animem a ses persones que encara no són donants de sang a fer-s'hi, i principalment a n'es joves, ja que ells si volen en poden donar, coses més males de fer es fan.

Catalina Pont i
Jaume Taberner.

**"La Sang no té preu,
perquè no es pot fabricar"**

**La pròxima extracció a Ariany,
serà dia 4 de desembre
ja se vos informarà oportunament.**

La Premsa Forana va estar present a les trobades empresarials en alta mar.

El passat divendres dia 8 d'octubre, va tenir lloc l'encontre de 200 empresaris illencs i estrangers en una jornada a alta mar organitzada per "Sa Nostra" Caixa de Balears, Foment Industrial de Balears i Conselleria de Comerç i Indústria del Govern Balear. L'interessant diada es desenvolupà dins el vaixell, cedit per la Companyia Transmediterrànea, "Ciudad de Salamanca" que, malgrat el mal temps i els molts marejos de quasi tots els que viatjàvem, ens va portar fins a l'illa de Cabrera, lloc on s'ens va servir un exquisit dinar.

A l'esdeveniment hi eren presents tots els mitjans de comunicació de les Illes i d'altres d'estrangers. La Premsa Forana fou també convidada a aquesta diada a alta mar i estigué representada per Jaume Casanovas del Setmanari Veu de Sóller.

L'esmentat encontre fou qualificat pels presents com "molt interessant" ja que d'ell es pogueren extreure importants conclusions i, sobretot, compromisos per part de les instàncies polítiques com, per exemple, l'afirmació del Conseller de Comerç i Indústria, Cristòfol Triay, qui va anunciar que la seva Conselleria s'ha proposat reforçar i revitalitzar la indústria empresarial de les Balears.

Per la seva banda el Foment Industrial va anticipar que convidarà 25.000 empresaris de 30 països a través de la C.E. perquè participin a la Fira de Negocis que tindrà lloc el proper any. Aquesta fira anomenada "Europalliances", donarà la possibilitat de posar en contacte empresaris de distints països i donar-los la possibilitat d'establir negocis plegats, tant amb temes d'exportació com d'importació.

Miriam Izquierdo, representant de la Comissió Europea General XXIII, es mostrà totalment a favor de les petites i mitjanes empreses ja que elles són el 60% del producte interior brut de la C.E. i representen una majoria molt important del percentatge dels llocs de feina dins Europa. Miriam Izquierdo donà complida informació referent als projectes de futur de la Comissió General XXIII, que comportaran importants actuacions a totes les illes que pertanyen a països de la C.E.

Joan Forcads, President de Sa Nostra, va lloar la importància d'aquest encontre entre empresaris ja que aquestes accions són les que faran que dins el proper any 1994 poguem gaudir de noves esperances de futur que ajudaran a dur a bon port les aspiracions dels empresaris de tot arreu i el que més important, la creació de riquesa i llocs de feina.

Alexandre Forcades, ex-Conseller d'Economia i Hisenda va apuntar, a una molt interessant i ben documentada intervenció, que és una força necessari dirigir el futur de les Balears cap a la creació d'un Parc Telemàtic que convertiran les Illes en un lloc privilegiat d'entre tota Europa.

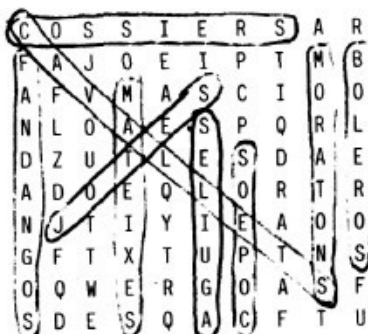

LLETRES BARREJADES

SOL·LUCIONS ALS PASSATEMPS

TEST CULTURAL.-

- 1) L'any 1570
- 2) Fins l'any 1887
- 3) D.Toni Jordà
- 4) L'any 1935
- De Madrid.

LLETRES CREUADES.-

- HORITZONTALS.- A) D. B) Bar. C) Fémur. D) Mirador. E) Milé. Idus. F) Manotes. G) Ramat. H) Ret. I) T
- VERTICALS.- 1) M. 2) Mim. 3) Filar. 4) Berenar. 5) Dama. Omet. 5) Ruditat. 6) Rodet. 7) Rus. 8) S

L'aventura de la vida Joan Pau II o la veu de la llibertat

Vaig llegir fa temps unes paraules que em varen impressionar bastant, tot referint-se a Sant Tomàs i a la seva obra, les quals han estat moltes vegades punt important de la meua reflexió: "El sant coneix les respostes importants, mitjançant una ràpida intuïció arrelada en l'amor; el teòleg, mitjançant el discórrer intel·lectual que enfonsa les arrels en l'estudi. Quan ambdues coses es junten per fer un sant d'un teòleg, Déu fa un regal excepcional a la humanitat".

I aquest gran regal, certament el tenim actualment amb el Papa Joan Pau II.

Acaba de sortir a la llum l'Encíclica "Veritatis Splendor" i crec que és una bon motiu per parlar-ne i animar-vos a llegir-la.

De què parla l'Encíclica? Fonamentalment dels actes humans, de totes aquelles coses que feim i per què les feim. És a dir dels valors morals, avui en dia tan mal tractats i quasi desapareguts de l'horitzó humà. Perquè hem de tenir en compte que aquest món modern, amb totes les seves possibilitats i llibertats, ha creat, arreu de la terra un estil de vida difícilment coherent amb els valors tradicionals i en l'autèntic sentit de la llibertat.

Hem de dir per altra banda, que actes morals, actes humans i actes lliures són una mateixa cosa. I aquest sentit de llibertat és el que volem dur a l'anàlisi i a la reflexió.

Diu el nou Catecisme de l'Església Catòlica que la llibertat fa de l'home un subjecte moral. Per tant, si arribam a la conclusió de que la moralitat actualment és escassa o nula, on queda doncs la llibertat?, què és en definitiva la llibertat? I la resposta la seguim trobant en el Catecisme: "La llibertat és en l'home una força de creixement i de maduresa en la veritat i en la bondat. En la mesura que l'home fa més bé es va fent també més lliure".

La moralitat no és quelcom reservat per a les persones creents o practicants d'una religió, sinó que és quelque cosa que ve exigida pel fet d'ésser persones. Per tant, l'intent generalitzat per enfonsar l'ordre moral suposa negar l'existència d'una naturalesa específicament humana i per tant fugir del regne de la llibertat.

Això és precisament el que vol despertar dins la Humanitat l'Encíclica papal: l'autèntic sentit de la llibertat.

I és dins aquesta veu forta del Papa -com ha declarat el Cardenal Ratzinger- que es fa predicador dels grans valors morals, on s'adverteix un optimisme que entreveu la presència de Déu en el cor humà, amb el convenciment de que les capacitats morals de l'home han de ser, alhora, i poden ser despertades novament.

No hi ha dubte que la més trepitant aventura de la vida a pesar dels obstacles, cada dia més forts que trobam com a companys del nostre caminar, és la de conquerir l'autèntica llibertat.

Maria Caldentey Frontera

L'OCB convoca els Premis 31 de desembre

Amb la d'enguany els Premis 31 de desembre han arribat a la seva VII edició assolint una importància remarcable dins la societat balear. Instaurats coincidint amb el XXV aniversari de la creació de l'Obra, agafen el nom de la diada de Mallorca, dia de l'entrada del Rei en Jaume a Medima Mayurka, i es convoquen per premiar l'actuació de persones i d'entitats civils o col·lectives que hagin destacat per la seva voluntat de servei al nostre poble.

La present edició dels Premis compta amb dues innovacions:

- Neix el Premi Josep M. Llopart adreçat a premiar qualsevol persona de les Illes distingida per la seva dedicació a la tasca normalitzadora de la llengua, la cultura o la identitat nacional.

- El Premi Gabriel Alomar es destina a reconèixer i promoure qualsevol actuació que, tenint en compte el conjunt dels Països Catalans, hagi permès expressar amb normalitat la catalanitat de les Balears.

Els altres premis són: Francesc de Borja Moll, destinat a entitats; Emili Darder, premia el món educatiu; Bartomeu Oliver, actuacions a barris i centres; Miquel dels Sants Oliver, treballs escrits o àudio-visuals i Bartomeu Rosselló-Pòrcel.

Tothom pot proposar candidats a la Junta Directiva de l'OCB, inclús per telèfon. Hi ha moltes persones i entitats per aquestes terres que mereixen que el seu esforç sigui reconegut, suggerir la seva candidatura ja és un reconeixement a la seva feina.

El premi per els guardonats serà una escultura de Pere Martínez Pavía i es lliurarà, en la que s'ha convertit Nit de la Cultura de les Illes, dia 17 de desembre, nit que reuneix un ampli sector del món econòmic, social, i com és clar, intel·lectual de la nostra societat.

Escola

Els nins d'educació infantil ens han enviat aquests dibuixos, cada nin es va dibuixar a ell mateix.

Jaume Alzamora Nadal

Miquel Font Curiert

Antònia Pons Bauçà

Mª Neus Mascaró Bauçà

Guillem Bauçà Soriano

Bartomeu Rotger, va aprofitar per demanar l'acceleració del traspàs de les competències educatives

El conseller de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, Bartomeu Rotger, es va entrevistar el passat 22 de setembre amb el ministre d'Educació i Ciència de l'Estat espanyol, Gustavo Suárez Pertierra.

Aquesta entrevista va tenir caràcter protocolari, com una primera presa de contacte entre el màxim responsable d'educació, de l'Estat espanyol i el de la Comunitat Autònoma Balear, però el conseller aprofità l'oportunitat per abordar temes concrets com l'acceleració del traspàs de les competències educatives i la construcció del nou conservatori de música.

P.- Sr. Conseller, quina valoració feis de l'entrevista mantinguda amb el ministre d'Educació?

R.- Estic molt satisfet d'aquest encontre, el ministre ha mostrat una actitud positiva i cordial, plasmada en una gran receptivitat i una clara disposició a concretar les coses, encara que amb prudència i rigor.

P.- Sens dubte, uns dels temes tractats més importants ha estat el del traspàs de les competències educatives, quines han estat les vostres peticions i a quins nous acords heu arribat?

R.- La proposta principal feta al ministre ha estat l'acceleració del traspàs de les competències educatives, amb l'objectiu que en el període d'un any, el Govern Balear pugui disposar de les competències sobre la UIB. El que significaria guanyar un any respecte a l'acordat en el pacte autonòmic, i en dos o tres anys, tenir les competències de la resta del sistema educatiu, pel qual ja hem fet estudis de finançament i estam preparats per acollir-les.

El ministre ha comprès que, encara que sigui un tema d'estat, les Illes Balears tenen una tradició i una llengua molt concretes, però no serà una autèntica autonomia fins que no pugui gestionar-se el seu sistema educatiu i que si bé acceptam la LOGSE, el nostre sistema educatiu s'ha de tenir en compte.

Amb aquesta finalitat, i en un clima de confiança recíproca, varem acordar insti-

tucionalitzar converses periòdiques entre representants del Ministeri i de la Conselleria, tant per concretar els terminis de la cessió de les competències com per altres qüestions com són l'educació d'adults, la formació del professorat i l'adequació de la delegació del MEC a les estructures de la Comunitat Autònoma.

Així, el primer encontre que comptarà amb la participació del director general d'Educació de la Conselleria, Bartomeu Casanovas, tindrà lloc per primera vegada cap a finals d'octubre, a fi d'establir les converses prèvies per preparar les trans-

Palma, que ha cedit un solar per a la construcció del nou centre de formació. Precisament per al finançament de les obres de construcció d'aquest nou edifici, que serà el primer de tot l'Estat espanyol que compleixi les normes de reforma musical, vaig sol·licitar al ministre la col·laboració del MEC, amb l'aportació de 500 milions de pessetes, a la qual cosa el ministre es va comprometre a respondre ben aviat.

P.- Com a conseller d'Educació de la Comunitat Autònoma Balear, quin ha estat el missatge principal que ha volgut

El Conseller amb el Ministre

ferències.

P.- Un altre dels temes plantejats va ser la construcció del nou conservatori, hi haurà cooperació per part del Ministeri en aquest projecte?

R.- Al ministre li vaig explicar la urgència per aconseguir la transferència immediata del Conservatori de Música i Dansa i de la xarxa d'escoles de música, de les quals la Comunitat Autònoma només té la gestió, com la necessitat de la construcció d'un nou conservatori.

A les Balears són pioners a tenir un Conservatori que funciona gràcies a la col·laboració de tres institucions com són la Conselleria, el CIM i l'Ajuntament de

deixar clar al Ministeri?

R.- El missatge més important que vaig voler deixar clar al ministre és la necessitat que el Govern Central cedeixi les competències educatives al més aviat possible al Govern Balear, per poder treballar des d'aquesta Conselleria i aconseguir una educació de qualitat i adaptada a les necessitats de la nostra Comunitat. Hem de tenir les competències, acceptam la LOGSE, però amb unes connotacions distintes, com a conseqüència de les peculiaritats pròpies de la nostra comunitat, que la fan diferent a la resta de l'Estat, i tenint en compte el nostre model educatiu, elaborat des de fa sis anys.

Passatemps

Trobareu ses solucions a sa pàgina 12 d'aquesta revista.

TEST CULTURAL.-

Si repassau "Sa Fulleta" del mes passat, podeu treure notes històriques realment interessants ja que entre el sermó de D. Nadal a la missa de la Festa i l'escrit d'En Francesc Vallcanerers damunt la Mare de Déu d'Atocha, hi ha una sèrie de cites històriques, que segurament molts de nosaltres desconeixem; és per aquest motiu, que a n'aquest test recordarem una sèrie fets en la finalitat de refrescar o donar a conèixer un poc de la nostra història.

- 1) De quin any tenim constància que a Ariany tenim una capella i que el Bisbe Diego d'Arnedo va donar l'ordre a l'Econòmic de Petra perquè la vengués a beneir?

- L'any 1950
- L'any 1570
- L'any 1717
- L'any 1901

- 2) L'any 1717, el Marquès d'Ariany, feu construir una nova capella que la va dedicar a la Mare de Déu d'Atocha, però sabries dir fins quin any aquesta simple capella no va passar a esser vicaria fixa a la qual si podien impartir tots els sacraments?

- Fins l'any 1795
- Fins l'any 1881
- Fins l'any 1915
- Fins l'any 1887

- 3) Saps el nom del primer capellà fixe que tenguérem a Ariany?

- D. Martí Truyols
- D. Miquel Gual
- D. Toni Jordà
- D. Toni Rubí

- 4) El pas de Vicaria a Parròquia, sabs a quin any es va produir?

- L'any 1935
- L'any 1900
- L'any 1982
- L'any 1953

- 5) Si et dic que la Mare de Déu d'Atocha és la Patrona d'Ariany, no descobriré res ja que és prou conegut, però em sabries dir de quina altra ciutat d'Espanya també és la patrona?

- De Barcelona
- De Madrid
- De València
- De Sant Sebastià

LLETRES BARREJADES

Si ets afeccionat al folklore o a les costums mallorquines, no tendràs gens mal de fer resoldre la barreja d'aquesta vegada ja que només has de trobar el nom de 9 dances que encara ara s'interpreten a la nostra illa.

C O S S I E R S A R
F A J O E I P T M B
A F V M A S C I O O
N L O A E S P Q R L
D Z U T L E S D A E
A D O E Q L O R T R
N J T I Y I E A O O
G F T X T U P T N S
O Q W E R G O A S F
S D E S Q A C F T U

REFRANYER POPULAR

- Qui bada, cau.
- Qui calla, hi consent.
- Qui dia passa, any empeny.
- Qui bé tanca, bé obri.
- Quan l'Octubre fa la fi, Tots Sants és es matí.
- Quan l'Octubre està finit, mor la mosca i el mosquit.

PENSAMENTS

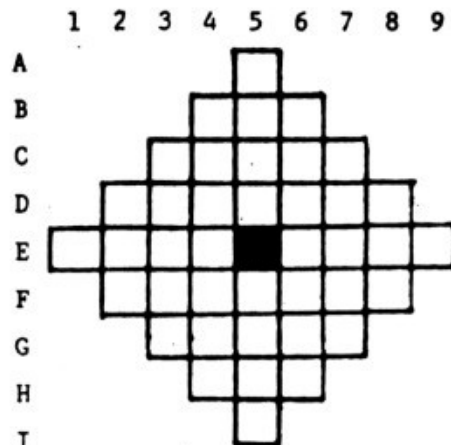
- La felicitat, no ve de fora, sino que cadascú la duu a dins ell mateix.
(Montserrat Caballé)
- La passió, no pensa en les conseqüències.
(W.Somerset Maugham)

- Res que valgui la pena, es consegueix sense esforç.
(Jorge Salinas)

LLETRES CREUADES

HORIZONTALS.- A) Cinc-cents a la numeració romana. B) Lloc públic on serveixen begudes. C) Os llarg i robust que va de dalt a baix de la cuixa. D) Lloc alterós des d'on es pot mirar i veure una gran extensió de terreny. E) Mil·lèsim. En el calendari romà el dia 13 de cada mes, excepte en els de Març, Maig, Juliol i Octubre que era el 15. F) Persona que treballa o maneja les coses grosserament, sense traça. G) Conjunt d'animals de la mateixa espècie que es crien i es fan pasturar plegats. H) Filats o xarxa per a pescar o per caçar ocells. I) Consonant.

VERTICALS.- 1) A la numeració romana, representa mil. 2) En l'antiguitat, petita comèdia familiar lleugera i festiva; l'actor que la representava. 3) Reduir a fil una matèria textil. 4) Menjar a mitjan capvespre. 5) Dona d'alta posició social. 3ª pers. sing. pres. indicatiu del verb ometre. 6) Rudesia. 7) Objecte de forma cilíndrica al voltant del qual s'enrotlla un fil. 8) Nadiu o propi de Rússia. 9) Consonant.

Biel Tovell

Excursió a Sa Dragonera

-17-

A les nou d'es dematí vàrem partir,

d'es nostre poble arianyer,
A les nou d'es dematí vàrem partir,
d'es nostre poble arianyer,
un autocar que vengué,
per s'excursió poder seguir.

Cinquanta-cinc en vàrem pujar,
a s'autocar que vengué,
tots d'es poble arianyer,
que anàrem a passetjar.

Quan agafàrem carretera,
enlloc mos vàrem aturar,
i a Palma vàrem arribar,
sense fer-ne cap voltera.

A Bellver férem aturada,
això va esser lo primer,
debaixàrem tots a s'explanada,
allà férem sa berenada,
de coca molt ben arreglada,
i a tots mos va caure molt bé.

Quan vàrem haver berenat,
un rato mos vàrem passejar,
i llavors tornàrem arrancar,
quan tothom va estar encotxat.

Pel Terreno vàrem passar,
fins arribar a Porto Pí,
i a s'autopista vàrem seguir,
i a Santa Ponça vàrem arribar.

Però aquí no férem parada,
i sa ruta vàrem continuar,
dos túnels nous vàrem estrenar,
que no hi havíem passat cap vegada.

Dos túnels que són una meravella,
per lo ben treballats que estan,
una tira de llums a cada part hi ha,
amb una il·luminació molt clara,
i sa gent que pasa per allà,
tota s'en va encantada.

A Andraitx ja vàrem arribar,
sense fer-ne cap parada,
sa carretera és mal forjada,
que a penes podíem passar.

Arribàrem a s'Arracó,
amb voltera i més voltera,
amb un dia de primera,
a Sant Elm férem sa darrera estació.

Aquí tots vàrem davallar,
tota s'excursió ben complida,
i amb sa barca "Margarita",
cap a Sa Dragonera vàrem embarcar.

Dos viatges vàren fer,
de Sant Elm a Sa Dragonera,
amb una mar de primera,
i tot va anar la mar de bé.

Arribàrem a Sa Dragonera,
a ses cases de sa possessió,
amb molta d'illusió,
perque ningú sabia com era.

Una vegada haver arribat,
molts anàrem a passejar,
per uns miradors que hi ha,
i aviat va estar trescat.

A Sa Dragonera no hi ha carreteres,
una molta estreta n'hi ha,
per un guarda que hi ha allà,
per ell fer ses seves carreres.

Allà mos tractaren molt bé,
perque trobàrem taula posada,
abaix d'una gran envelada,
i a continuació ho contaré.

Idò trobàrem uns camarers,
d'una gran categoria,
allà només hi havia alegria,
que es vells no necessiten res més.

Com dic que bé mos varen tractar,
aquí abaix d'aquesta envelada,
mos féren una paella ben encertada,
que tots passàrem gust de dinar,
perque res hi va faltar,
gambes, peix i tallada,
i llavors es que tenia més gana,
també podia reenganxar.

Llavors meló i ensaïmada,
i cafè també en varen fer,
whisky i cafè també,
com a darrera passada.

Aquí un parell de cançons jo vaig fer,
quan vàrem acabar de dinar,
i ara les vull recordar,
perque tot surti més bé.

Aquí abaix d'aquesta envelada,
a sa vorera de mar,
a Sa Dragonera acabam de dinar,
i tot ha anat una monada.

Senyor batle d'Ariany,
les gràcies l'hi volem dar,
i si l'any qui ve mos torna convidar,
que quedi tan bé com enguany.

Aquí sa festa s'acabà,
i ja vàrem haver de partir,
i es primers que varen venir,
fórem es primers en embarcar.

I cap a sa barca altra vegada,
i molts ja tenien xerrera,
voltàrem tota Sa Dragonera,
que allò és una monada,
la mar que anava molt calmada,
i tot va anar de primera.

Una hora vàrem voltar,
vorera vorera sa Dragonera,
amb unes vistes de primera,
que un passava gust de mirar.

A Sant Elm tornam arribar,
amb sa barca "Margarita",
allà miràrem alguna vista,
es temps que vàrem esperar.

Una hora i mitja se va tardar,
en venir s'altra expedició,
que això era sa condició,
de Sa Dragonera també enrevoltar.

Una vegada tots haver arribat,
a s'autocar vàrem anar,
i quan tothom va estar encotxat,
cap a Ariany tornàrem arrencar.

De Sant Elm vàrem surtir,
i es sol ja anava ponent,
mentres que tota la gent,
contenta tota va venir.

Va esser una excursió agradada,
per tots es qui hi varen assistir,
perque molts deien pes camí,
vaja una excursió encertada.

Si en feim d'altre ho poguem dir així,
i que arribem sense novetat,
que això és lo més apreciat,
parlant amb bon mallorquí.

S'enhorahona vull donar,
a n'es ranxers de Sa Dragonera,
perque mos han fet un arroç paella,
que més ja no se pot desitjar,
de bon gust i paladar,
que quan la vérem ja feia menagera.

Ara ja faig sa darrera,
i avui acabarem així,
que molts d'anys per tots vull dir,
que així ho fa en Joan Frontera,
ara ja hem vist Sa Dragonera,
i d'ella en poguem discutir.

Ariany temps enrera

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
	21	22	23	24	25	26	27		28	
29	30	31	32	33	34	35	36			

- 1.- Angela Julià Ribot (Sandica).
- 2.- Magdalena Mestre Genovart (Sandica).
- 3.- Magdalena Cànaves Mestre (Genera).
- 4.- Rosita Fluxà Caldentey (De C'as Mestre).
- 5.- Catalina Pont Genovart (De Sa Creu).
- 6.- Maria Ribot Riera (Frau).
- 7.- Magdalena Mestre Lladó (De C'as Ferrer).
- 8.- Margalida Font Bauçà (Pujola).
- 9.- Catalina Curient Llull (Gallina).
- 10.- Catalina Joan Mestre (De C'an Joan Joan).
- 11.- Francisca Mesquida (Mesquida).
- 12.- Magdalena Martí Matas (Mates).
- 13.- Bel Susama Sansó (Teca).

- 14.- Bel Genovart Gual (Petit).
- 15.- Maria Frontera Ribot (Roqueta).
- 16.- Bàrbara Mas Mayol (Moixeta).
- 17.- Bel Sansó Susama (Teca).
- 18.- Francisca Mestre Mestre (De Ses Cases Noves).
- 19.- Margalida Bauçà Bauçà (De C'an Bauçà).
- 20.- Catalina Ribot Billoch (Billoch).
- 21.- Antònia Darder Font (Ribes).
- 22.- Paula Horrach Gomis (Magre).
- 23.- Maria Ribot Billoch (Billoch).
- 24.- Margalida Mestre Font (Polla).
- 25.- Sor Antònia.
- 26.- Francisca Rigo Caldentey (Rigo).
- 27.- Maria Mestre Genovart (Sandica).
- 28.- Jerònia Sansó Susama (Teca).
- 29.- Francisca Curient Llull (Gallina).
- 30.- Antònia Curient Llull (Gallina).
- 31.- Margalida Genovart Ferrer (De Ca S'Escolà).
- 32.- Maria Genovart Font (Biela).
- 33.- Jerònia Sansó Susama (Teca).
- 34.- Catalina Darder Mestre (Palla).
- 35.- Maria (Menuça).
- 36.- Aina Mestre Capó (Capó).

¿QUINS SÓN, ELS NACIONALISMES PERILLO-SOS?

Per Jordi Caldentey

N'hi ha que diuen que els nacionalismes són perillosos. I no anirien gaire errats... si no fos perquè s'equivoquen de nacionalisme. Perquè el perill, mirau per on, l'atribueixen als nacionalismes que, com el nostre, aspiren tan sols a garantir l'existència d'un poble tal com és en el món. Ben prou alerta van ells, emperò, a dir-ne ni una sobre els nacionalismes que, a més de no amollar el mac del dret a la permanència de llurs respectives nacions -cosa ben legítima-, no en tenen prou i, fort i no et moguis, volen engolir-se altres realitats nacionals.

Ho vénc a dir perquè, a les Balears, al nacionalisme castellà, que se serveix de qualsevol entitat estatal sempre que li faci falta, ara, a través de Retevisión, li ha pegat per començar a escapçar clapes que puguin rebre les emissions dels dos únics canals que fan servir la nostra llengua íntegrament. Emissions que aquest nacionalisme, sigui dit de passada, manté fora de la legalitat que ell mateix estableix així com li convé. Vet ací per què, probablement, en aqueix canals, a penes goson parlar-hi del nostre arxipièlag. I és cert que els nacionalismes -els de domini, clar- com més tenen més volen. Ja veurem com, si la nostra societat calla i mira, aquesta agressió-experiment social -*si cuela*

cuela- serà tan sols un precedent per més envant, en una altra tongada, envestir contra la recepció de les emissions a Mallorca i situar definitivament la trinxera del nostre recobriment lingüístic a les fites de les *cuatro provincias* del Principat. -No perdem de vista que no tenim cap canal balearic "per manca de pressupost"(!)-.

¿Qui s'imagina el nacionalisme català punyint per escapçar regions de llengua castellana on poguessin rebre televisió en castellà? ¿Quin és, el nacionalisme perillós? Per cert, també, si el nacionalisme castellà es creia realment que el català és una llengua espanyola ¿estaria tan estugós de la difusió de la nostra llengua... tan sols dins el seu territori històric? És que no tenen empena!

NOTÍCIA DE L'ARTICLE SALAT

Avui situarem en el mapa les clapes on s'usa popularment l'article *salat*, és a dir, el que feim servir a la part més grossa de Mallorca en dir *sa dona*, *sa lluna*, *s'ase*, i també les clapes on s'usa l'article *normatiu* és a dir, el que fan servir a Pollença quan diuen *la dona*, *la lluna*, *l'ase*.

És bo que tothom sàpiga que no és vera, que l'article *salat* sigui exclusiu de les Balears, com tampoc no és cert que l'altre article sigui exclusiu del Principat i de València. Antigament, a una gran part del Principat, es va fer servir aquest article i bona prova en són la partida de noms de lloc actuals d'aquella regió que, encara ara, el conserven, com són ara -i em limit a escriure tan sols els que sé de cor- **Sant Joan des Pi, Sant Just des Vern, Sant Climent Ses Cebes, S'Agaró, Sa Riera, Sant Hilari Sa Calm**, i una bona partida més que no m'ha llegut cercar i que tenc ganes d'un dia arreplegar arreu i posar en el mapa.

A més a més, no hem de perdre de vista que els mallorquins feim servir l'article *normatiu* en paraules de categoria, com són ara *El Rei, El Bon Jesús, El Cel, L'Infern, el món*, i un sens fi d'altres mots.

Ho vénc a dir perquè n'hi ha que sempre seguit fan bandera de l'article *salat* com a contraposició al *normatiu* i donen a entendre que és únic i exclusiu de les Balears allà on, ben al revés, no fa més que demostrar que els repobladors de Mallorca varen venir de la part oriental de la Catalunya Vella, que és allà on es feia servir aquest bellíssim article popular nostre.

Sa Farola Orelluda

-- Com anam?
 -- I ja ho veus, ara et volia demanar una cosa.
 -- Diguès.
 -- I que han de tornar votar prest?
 -- I això?
 -- No, perquè feia un parell d'anys que s'Ajuntament no feia cap excursió per es vells i ara en poc temps n'han fetes dues.
 -- Que jo sàpiga no han de tornar votar, però no eren dues excursions, és que en feren una per majors de 70 anys i una per es més joves.
 -- I a on anaren?
 -- A Sa Dragonera!
 -- I què hi ha molts de dragons?
 -- O no hi anares tú?
 -- Jo no, perquè tenia sa ciàtica remuguda.
 -- Idò no saps que te vares perdre!
 -- Perdre? no vaig perdre res!, a noltros mos varen duu dues ensaïmades, una per s'homo i una per jo!
 -- Dues? i què les heu fetes?
 -- Ja n'he congelada una per Nadal, i amb s'altre n'hem mullada tota sa setmana. Cada dematí amb so cafè amb llet mos

harrinàvem un bon tros d'ensaïmada.

-- Ja ho devies sebre tú, que no anassis a s'excursió per qualche cosa era...

-- No, no ho sabia, però m'en vaig anar a sa de Santiago, i per cert que no t'hi vaig veure a tú.

-- Noltros no hi pogérem anar, perquè a n'es meu homo li feia por allò que fan volar per dins l'església de Santiago, allò que sa diu es "fumeiro", idò tenia por que no li caigués damunt.

-- Això no són excuses!, lo que ho fereu per no pagar i ara t'escuses amb s'homo, es que sou més estrets que es c...

-- Venga!!! no serà tant!, i com vos va anar?

-- Molt bé, allò és preciós, i llavonces també vàrem anar a comprar a Portugal, i allà si que ho és barato!!!

-- I què no m'has duit res?

-- I en tens de barra!!!, i tú que m'has fet part de s'ensaïmada?

-- Jesús què mires de prim!!!, deixeu anar, jo m'en vaig.

-- I a on vas tan de pressa?

-- Vaig a apuntar-me a punt mallorquí i a macramé.

-- I això d'es "matamé", què putes és?, i què vos ensenyen a pegar tirs?

-- I ho ets ben poma!, això és una cosa que t'ensenyen a fer cortines, làmpares, tapetes, i coses d'aquestes.

-- I a on s'apunten per fer aquestes coses?

-- A damunt ca es metge, no i també hi ha més coses, anglès, aleman...

-- I què paguen res?

-- Ara surt l'ofici!!!, a tú només te va bé lo que sigui de franc.

-- Ell si no fas es cap viu cada punt hi som, ara ja vénen a cobrar ses contribucions, i per ca meva ja han començat ses siquis, i pots estar ben segura que mos tocaran bé sa butxaca.

-- I tú t'enreies quan les feien per ca nostra! ara sabràs lo qu'és bo!

-- Te dic que menos mal que ja no fan serenates per ses verges, perquè en so temps que varen estar destapades qualcú hi hagués caigut dedins.

-- I xerrant de ses verges, què no feres bunyols?

-- Sí punyeta! ben grossos i amb un bon forat! i per tots Sants també.

-- Ara que parles de Tots Sants, és ben necessari que engrandesquin es cementeri, perquè sa meva cunyada vol comprar una tomba i no hi ha lloc per fer-ne.

-- Més valdria que comprassin un forn crematori! i així no emplearien tant de puesto, no n'hi hauria cap de necessitat d'engrandir ni fer tombes noves.

-- A jo això de cremar no m'agrada.

-- I a jo sí, tarrmateix que han d'anar a contemplar-te.

-- Deixeu anar, a jo vull que me duguin flors per Tots Sants.

-- Tú si que ets una bona flor!, au au, anem, tarrmateix no som d'es mateix parer

-- Idò massa n'em parlat.

-- A reveure!

